

ZİKİR, SELAM VE LİDERLİK ŞARTLARI

Eûzübillâhimineşşeytânirracîm.

Bismillâhirrahmânirrahîm.

Ekimi's-salâte li-dülûki's-şemsi ilâ ğa-seki'l-leyli ve Kur'âne'l-fecr. İnne Kur'âne'l-fecri kâne meşhûdâ. Ve mine'l-leyli fe-tehec-ced bihî nâfileten leke 'asâ en yeb'aseke rabbûke mekâmen mahmûdâ.

Vekul rabbi edhilnî mudhale sıdkın veah-ricnî muhrace sıdkın vec'al lî min ledünke sultânen nasîrâ.

Ve-kul câe'l-hakku vezeheka'l-bâtil. İnne'l-bâtile kâne zehûkâ.

Ve nünezzilü mine'l-Kur-âni mâ hüve şifâün ve rahmetün li'l-mü'minîne ve lâ yezîdü'z-zâlimîne illâ hasârâ.

Ve-izâ en'amnâ 'ale'l-insâni a'rada veneâ bi-cânibih, ve-izâ messehu's-şerru kâne yeûsâ.

Kul küllün ya'melü 'alâ şâkiletihi, fe-rabbükum a'lemü bi-men hüve ehdâ sebîlâ.
(17/İsrâ, 78-84.)

Sadakallâhü'l-azîm.

Cezâka'llâhü hayran kesîrâ.

Allah razı olsun. Ev sahibi kardeşimizin Kur'an-ı Kerîm okumasıyla toplantımızı

başlatmış olduk. Allah Teâlâ Hazretleri hepimizi ehl-i Kur'an eylesin... Kur'an-ı Kerîm'in şefaatine nail eylesin... Kur'an-ı Kerîm'i hayatımızda rehber edinme basiretini göstermeyi Allah cümlemize nasip eylesin...

a. Israrla İstenen Hidayet

Bir kardeşimiz anlatıyor ki:

“Bir grup içinde idim. O grup samimi bir gruptu, ama yanlış yolda yürüyen bir samimi gruptu. Ben de onların münevver insanlar olmaları dolayısıyla onların yanlış yolda olabilmelerine ihtimal veremiyordum. Aklım kabul etmiyordu. Ama onların yolunda yürürken ben de Allah'ın bazı emirlerini tutmuyordum. Onlar Allah'ın o emirlerini tutmamayı tevil ediyorlardı. Ben o teville inanıyordum, tutmuyordum ama, Allah'ın emirlerini uygulamayan bir kimse olduğum için de göze battığımdan hem akrabam hem de yakınlarım beni tenkit ediyorlardı.”

“Bak şu Allah'ın emrini yapmıyorsun” diye tenkit ediyorlardı. Ben de gönlüm onlarla beraber olmakla beraber bu tenkitlerden de rahatsız olduğum için çok ısrarla dua ettim Allah'a. Anlatıyor kendisi...

“Yâ Rabbi! Bana gerçek neyse onu göster. Uygulayacağım. Yani ben gerçeğin ne olduğunu anlayayım ilk önce. Anlarsam, sen işaret buyurursan, irşad buyurursan, ikaz buyurursan, gösterirsen, uygulayacağım ne kadar zor olsa da.”

Üç gece rüyamda peş peşe ihmal ettiğim ve tevil yoluyla “Yapılmasa da olur” dedikleri şeyin yapılmasına dair, yapılmasının gerektiğine dair rüyada bir gece işaret oldu diyor, kâfî gelmedi bana. Sonra bir başka rüyada tekrar işaret oldu, üçüncü de işaret oldu. Artık anladım ki o tevil yanlışmış. Çünkü ben Allah'tan çok büyük bir ısrarla istedim.

“Zor gelse bile de uygulayacağım Yâ Rabbi!” dedim. Anladım ki bu taraf doğruymuş ve o uygulamaya başladım, diyor. Tabi etrafımdan bana çeşitli muhalefetler, tenkitler, ikazlar veyahut, “niye böyle yapıyorsun” diye söyleyenler olunca çok büyük menfaatlerim haleldâr olma durumuna geldi. Hatta yuvam tehlikeye girdi ama, şöyle düşündüm:

Ben Allah'tan bana doğruyu bildirmesini istedim. Allah da bana doğruyu gösterdi. Artık hiçbir şekilde bunu uygulamaktan dönmem. Yani yıkılan yıkılır, kalan kalır. Hani “Ölenler

ölür, kalanlar bizdendir” denildiği gibi. Ve onu uygulamaya geçtim diyor.

Tabi hepimizin durumu öyle olmalı. Abdullah b. Ömer *radıyallahu anhümâ*’nın develerine Hariciler tesadüf etmişler. Çobanıyla beraber almış götürmüşler. Gasp etmişler yani. Gasp edince bir zaman sonra çoban gelmiş. Demiş ki:

“Ey Ömer'in Oğlu! Deveni sen hayra say. Olaf dinlemez, söz anlamaz herifler aldılar deveyi, vermeleri mümkün değil.”

“Peki, seni niye alıkoymadılar?” demiş.

“Beni de alıkoydular ama, ben bir fırsatını buldum, aralarından sıyrıldım, kaçtım; geldim buraya. Ben kurtuldum, ama devenin gelme ihtimali yok. Geriye gelme ihtimali yok. Sen onu hayrına say” demiş.

Abdullah b. Ömer *radıyallahu anhümâ* da -hem babası hem kendisi sahabi olduğu için Allah şefaathlerine bizi nail etsin- demiş ki:

“Hem deveyi hem seni Allah yolunda terk ettim.” Yani sen de azat ol, devam de feda olsun, devam de Allah yoluna benim hayırım hasenatım olsun, hasenatıma sayılsın. Seni de azat ettim diye, kölesini de azat eylemiş. Sonra bir zaman geçtikten sonra haber

vermişler ki, pazarda deveni getirmişler. Gel hemen senin deven olduğu belli, gel. İlk önce kalkmış, cübbesini giymiş, ondan sonra demiş ki:

“Ben onu Allah yolunda hayra tahsis etmiştim, bir daha peşinden gitmem olmaz.” Tekrar oturmuş, cübbesini çıkartmış. Yani Müslüman'ın müşkülü Allah'ın rızasının yolunu tespitte olabilir.

“Acaba Allah'ın rızası hangi istikamette-dir?”

“Acaba şu karşıma gelen işi şöyle yaparsam mı Allah razı olur? Böyle yapmaz da böyle yaparsam mı Allah razı olur?” diye insan tereddüde düşebilir.

Ama ayan beyan belli olduktan sonra; “*Semi'nâ ve ata'nâ*” Kabul ettik, itaat eyledik, başımızın gözümüzün üstüne diye, uygulamaktan başka güzel çıkar yol yoktur. Hidayet yolu; gerçek, hakikat anlaşıldıktan sonra da insan uygulamazsa o zaman ilmiyle âmil olmamanın çeşitli felaketlerine uğrar.

Rabbimiz bize fitnelerin kaynadığı, yolların çatallaştığı ve ayakların baş olduğu; cahillerin, âlimlerin konuşması gereken yerlerde ileri geri kendi reyleriyle konuşmalar

yaptıkları, hakkı batıl, batılı hak gösterdikleri, marufların münker olduğu, münkerlerin maruf gibi; yani iyilerin kötü, kötülerin iyi gibi değerlendirildiği şu karmaşık toplumda, karmaşık asrımızda hakkı hak olarak görenlerden eylesin... O teşhiste kusur ettirmesin, bizi dinde fakih eylesin... Derin sezgili, derin bilgili, gerçeği şıp diye yakalayan, kavrayan insan olmayı nasip eylesin... Batılı batı olarak görüp, onu anlayıp, ondan da korunma hususunda hiç tereddüt etmeden gerekeni yapmayı nasip eylesin...

Çok önemli olayların çevremizde hızla cereyan ettiği bir zamanda yaşıyoruz. Oldukça oturmuş bir yaşantımız var her birimizin. Ticaretimizi kurmuşuz, evimiz var, yolumuzu çizmişiz, mensup olduğumuz bir grubumuz var, bir zümremiz var, kardeş zümreler halinde. Fakat çevremizdeki olaylar çok daha hızlı değişiklikler arz ediyor. Ve bizden alıştığımız statükoyu gözden geçirmek ve kendi kendimizin durumumuzu ve amellerimizi irdelemek, kontrol etmek...

“Acaba yapmam gerektiği halde yapmadığım bir şey var mı?” diye bu soruyu kendimize sorarak gerekli tedbirleri almak

tarafına kuvvetle zorluyor çevremizdeki olaylar. Bu olayları şöylece sıralayabilirim.

b. Müslümanların Güncel Sorunları

Her ne kadar Hacı Bey hadis kitabından bir sayfa açtı, onu okuyacaksam da bazı sözleri söylemek istediğim için bunlardan başladım.

Avrupa topluluğuna sokulmak için zorlanıyoruz. Yönetim bizi zorluyor. Biz Müslümanlar istemiyoruz. Belki Müslümanların bir kısmı başına ne geleceğini tasavvur edemediği için farkında olmadan istiyor olabilir. Halbuki 12 devletin içinde bir 13. devlet olmak ve onların kabul ettikleri yasalara göre idare edilmek Müslümanlığın yok olması demektir. Bu adamların çifte standartlar içinde Müslümanlara olan duygularında, tarihsel gelişmelerinde bir değişiklik olmadığını son Kafkasya olayları göstermiştir.

Amerika, o kadar insanın ölmesine rağmen tasvip ettiğini söylüyor ve Rusya'nın herhangi bir tereddüte düşmemesi için ona arka çıkıyor. Çok net bir biçimde ve Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü resmen bu görüşünü demin haberlerde dinledik. Açıkça ifade ediyor. “Rusların yaptığı doğrudur. Elbette böyle olacaktır” demeye getiriyor. Rusların tarafını tutuyor.

Halbuki Ermeniler Meraga'da oturuyorlarmış. Herhalde İran'daki olaylardan sonra Karabağ bölgesine nakledilme durumları olmuş. Azeriler müsaade etmişler. Kucak açmışlar, yer göstermişler. Karabağ'a Meraga'dan göçmen olarak gelmişler. Müteşekkire olmuşlar. Hatta oraya misafir olarak kabul edilişlerini sembolize eden anıt kurmuşlar. Oraya gelişlerini beraberce kutlamışlar. Sonra birden, evinize aldığınız bir misafirin, “Sen evden çık, bu ev artık benim” demesi gibi son derece saçma bir şekilde, son derece kallesçe, son derece nankörce bir tavırla Karabağ bizim diyorlar. Hücumlara başlıyorlar. Ondan sonra da buna razı olmadığı için Azerbaycan ile durum gerginleşiyor ve Ermeniler silahlandırılıyor. Ruslarla beraber tanklarla, helikopterlerle silahsız olan, ikmalsiz olan, hazırlıksız olan Müslümanların üzerine sevk ediliyor.

Batı, bu durumda insan öldürülmesine reaksiyon göstermesin diye de Amerika Dışişleri Sözcüsü “Bu, Hristiyanlara karşı Müslümanların düşmanlığının bir eseridir” diyerek Hristiyanlara “Sakin olun! Bu, Doğu Avrupa'daki hâdiselere benzemez” diyor.

Bizimkiler “Hayır dini bir şey değildir” diyerek Hristiyanların haçlı ruhu hortlamasın diye tedbir almaya çalışıyorlar ama, ötekiler zaten o haçlı ruhuyla hareket ettikleriyle beraber bir de o ruhu şey yapmak için, takviye etmek için...

“Bak bu Müslümanlarla Hristiyanlar arasındaki bir olaydır, bunu iyi bilesiniz, sakın ha, o bizim Hristiyan kardeşlerimizin bu başarısı karşısında insan hakları diyerek, hürriyetler diyerek herhangi bir şekilde protestoya şeye kalkmayın. Bak bu işin aslı böyledir. Bu Doğu Avrupa'daki olaylara benzemez. Burada bu Müslümanların tepelenmesine sakın ha gık demeyin. Burada olan şeyler bizim planladığımız şeydir” demek o yani.

Tabi kâfirin yapacağı budur. Ondan herhangi bir şekilde daha başka bir şey beklenmez. Öyle bir şey zuhur ederse mutlaka arkasında bir hesap vardır, diye düşünmek lazım. Çünkü tıyneti öyledir, tabiatı öyledir. Fakat biz Müslümanların

Durumlarını iyileştirme planı programı yapamamışızdır. Gizli veya aşikar... Kendi ülkemiz içinde bütünleşememiştir. Küçük küçük gruplar halinde bölünmüşüzdür.

Birbirimize düşürülmüşüzdür. İlerici gerici, Müslümanlar arasında radikal, muhafazakar... Tarikatlar arasında şöyle böyle vs. Hatta bir tarikatın içinde yazıcılar, sözcüler vs. çeşit çeşit böyle ayırımlarla karşı karşıya kalmışızdır. Memleketin büyük çoğunluğu gerçekten Müslüman insanlar. İslâm'ı seven insanlar olduğu halde kendi memleketimizde yine çifte standartlarla, -bir kardeşimizin az önce söylediği gibi- karşı karşıyayızdır. Yani bir taraftan hürriyet derler bizim karşıımızdaki adamlar, bir taraftan bize hürriyeti, bir baş örtme hürriyetini çok görürler. Bir Müslüman kıza eğitim hürriyetini çok görürler. Bir Müslüman erkeğe ibadet hürriyetini çok görürler. Bunlar tehlike işaretleri, önemli işaretlerdir. Yani kendi memleketimizde dahi güç kuvvet sahibi olmadığımızın emaresidir. %90 çoğunluğumuza, %99 çoğunluğumuza rağmen bizde büyük eksiklikler, statümüzde çok büyük dengesizlikler olduğunu gösteren şeylerdir.

Vakit varken, imkan eldeyken, iş işten geçmemişken bu çarpık durumun düzeltilmesi lazımdır. Bu çatlak duvarların tamir edilmesi lazımdır. Müslümanların birbirinin elini tutması

lazımdır. Müslümanların geniş cephe çalışmasına girmesi lazımdır. Yani Müslümanlar el ele olmalıdır. Kendi aralarındaki meşrep farklarını, zevk farklarını bahis konusu etmemelidirler. Hatta öyle bir noktadayız ki, demin ben söylediğim zaman çok sürpriz oldu onlar için. Size de söylemeyi uygun görüyorum.

Mesela bugün, bendeniz kendi dergilerimde Şiîlerin aleyhinde bile bir şey yazmadım. Halbuki çok malzeme bize gönderdiler, çok tahriklerde bulundular. Dediler ki:

“Bu Şiîler şöyle yapıyorlar, böyle yapıyorlar. Tarihsel şeyleri vardır. Bunlara çok dikkat etmek lazım” vesaire falan.

Düşmanın bizi tutuşturmaya çalıştığını gördüğüm için uygun görmedim. Yani onu zikretmeyi uygun görmedim. Şimdi öyle bir şey görülüyor ki eğer Rusya'daki Azerbaycan hâdisesi sönmezse, sönmeyebilir.

Çünkü Azeriler sönmeyecek kadar ateşli görünüyorlar. Bu mücadele Afganistan gibi yıllar boyu devam edecek duruma gelebilir. Ayrıca kendi içimizde -Allah korusun- herhangi bir sıkıntı bahis konusu olmaması için tedbir almamız gerekir. Eğer bizim Rusya ile herhangi bir problemimiz oluşursa hazırlıklı olmak

zorundayız. Öteki Müslüman ülkelerle de yalnız Türkiye için de geniş cephe anlayışı içinde bütün Müslümanların birbirlerini desteklemesi, tutması ve tüm müşterek gayeler için böyle dikkatle, basiretle, planla çalışması gerektiğinden ayrı... Bu yetmez.

Yani Rusya'nın karşısında bir Azerbaycan meselesini çözümlemek veyahut oradaki zulmü durdurmak için Türkiye'nin gücü yetmez, devlet gücü olarak. Böyle bir tek başına Türkiye olarak gücü yetmez, yetmeyecek. Çünkü Amerika, Rusya'nın yanında yer alıyor. AT, Rusya'nın yanında yer alıyor. Ve Ermeni devleti kurma çalışması var. Yarın öbür gün Türkiye'yi de böyle bir karışıklığın içine itebilirlerse o zaman Türkiye'den de toprak kazanmayı düşünebilirler. Yani bugün Ermenistan'daki durumu kuvvetlendirdikten sonra bizim Kars'ımızı Van'ımızı, hatta Güneydoğu Anadolu'muzun bir kısmını hazırlamış durumdadırlar. Almak isteyebilirler.

Musul'a kadar geçebilirler. Suriye'yi birçok kardeşimiz bir Arap ülkesi olarak bilir. Benim gözümde Suriye bir Ermeni ülkesidir. Suryanilerin hakim olduğu bir Ermeni ülkesidir. Yönetimde gerçekten onlar hakimdir. Ve

Müslümanlar mağdurdur, mazlumdur, mahpustur ve maktüldür Suriye'de. Onlarla bütünleşebilirler. Daha böyle derin planları olabilir.

Irak'ta durum bunlardan farklı değildir. İran'la savaştan önce biliyorsunuz, Irak'ta onların Baas Partisi vardı. Başındakiler de gayrimüslim idiler. Lübnan'da da her zaman sergilediler ki, Müslümanlar herhangi bir şekilde hakimiyet kuracak olsalar hepsi birden birleşiyorlar, onunla mücadele ediyorlar. Mücadele kendi aralarındaki nüfuzlarını genişletme çalışması olarak devam ederken, Şam'da şöyle bir ehl-i sünnet Müslümanları oraya hakim olacak gibi oldu. Fransız donanması hemen oraya geldi ve kuvvetli baskılarla ne olduğunu bilmediğimiz şekilde, takip edemediğimiz şekilde, başına dahi intikal etmeyen şekilde orada Müslümanların ayakta durabileceği, tek başına hakim olacağı bir şeye fırsat vermediler.

Onun için önümüzdeki günlerde Türkiye'nin çok büyük meselelerle karşı karşıya bıraktırılma planlarını düşünüyor olabilirler.

Kuvvetli yerlerden haber almış olan galiba bir parlamenter yani meclis üyesi, milletvekili

olan bir kardeşimizden duymuştum. O Papaz Yekovas Almanya'da bir konferans vermiş. O konferansta “Fener Patrikhanesi'ni açacağız. 2000 yılında da İstanbul bizim elimize geçecek, müsterih olun” diye tarih vermiş. Bunları bilin. Yani bunlara karşı hazırlıklı olmanız lazım.

Kurt, dumanlı havayı sevdiği için bir karıştırılır ortalık, biz ne yapacağız diye düşünüp dururken onlar planlarını uygulamaya koyarlar. Birden bir emr-i vakiyle karşı karşıya kalıverirsiniz.

O bakımda ben bizim İslâm Dergisi'nin en son yazısında, yani beni mazur görün, hatam varsa lütfen ikaz buyurun.

Dini ve milli teyakkuz haline geçmemiz lazım. Teyakkuz hali, askerlikte alarm halidir. Yani herhangi bir düşman geliverir falan diye, izinlerin kaldırıldığı, her türlü hazırlığın, böyle hazır ol cenge eğer, “ister isen sulh-u salah” diye hazırlık yapıldığı zamandır. O bakımdan lütfen, Allah rızası için her türlü menfi gelişmelerin olabileceğini düşünerek kuvvetli olmalıyız. Birlik ve beraberlik içinde olmalıyız. Mütehakkız olalım. Hazırlıklı olalım ki “Toplu vurdukça yürekler onu top sindiremez.”

Toplu olduğu zaman korkarlar. Őeytan hakkında Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretleri buyuruyor ki; Őeytan bir kişiye heveslenir. Yani bir kişiyi tek yakaladı mı, şunu aldatayım diye musallat olmaya heveslenir. İki kişiye de heveslenir. Üç kişi oldu mu, üç kişiden çekinir diyor Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*.

Demek ki cemaatin fazileti vardır. Büyük fazileti vardır. Büyük ecir, sevabı vardır. Büyük feyzi vardır. Nusrete mazhariyetin sebebidir. O bakımdan haberleri iyi takip edin, iyi yorumlayın, iyi hazırlanın, çok dua edin, tövbelerinizi yenileyin, ibadetlerinizi aşk ile şevk ile yapın.

Olur ki cihad etmek gerekebilir, olur ki savaşmak gerekebilir. Hani daha ben tövbe edecektim, borçlarımı ödeyemedim, zekâtlarımı ödeyemedim, birdenbire oldu bu iş falan, diye olmaması lazım. Onun için devamlı hazırlıklı olmanız lazım.

Belki işin selametle gitmesinin tek şartı da budur. Yani siz böyle hazırlıklı olursanız, yekpare görürlerse, aldatamazlarsa, oyun yapamayacaklarını anlarsa; kıramadıkları, ısıramadıkları eli öpme durumuna geçerler.

Müslümanların Müslümanlara her yönden, her şekilde, hiç olmazsa dua şeklinde nasıl yardım edebileceğini düşünüp dua etmesi lazım. Nasıl o kardeşimiz, “Yâ Rabbi! Bana hakkı göster” diye dua etmiş de Allah Teâlâ üç gün üst üste ona gerçeği göstermiş...

Duanın büyük gücü vardır. Dua ibadettir. Hiç olmazsa kardeşlerimizi duadan unutmayalım. Daha başkaca yapabileceğimiz nice yardımlar varsa onları da yapalım. Allah Teâlâ Hazretleri duaları kabul edicidir. Allah Teâlâ Hazretleri şerleri hayırlara tebdil ve tahvil eylesin... Düşmanların hilelerini kendilerine ma’kûs eylesin... Kurdukları tuzaklara kendilerini düşürsün.... Müslümanları dünyada, ahirette ve dini konularda afiyette, saadette, doğruda, hakta, selamette eylesin...

c. Zikir, Tefekkür ve Selam

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz’in hadislerine geçmeden önce bir şeyi daha söylemek istiyorum.

Ev sahibi kardeşimiz misafirleri ağırlarken burada oturduk. Sükuti bir zaman geçti, bir müddet. Sükut ettik, sessiz durduk.

Tabi sükut, bir Müslümanın büyük ganimetidir. Sükut da ibadettir. Bazı kimseler

sükutun ibadet olduğunu bilmezler. Bazı kim-seler de toplulukta sükuttan rahatsız olurlar. İlle bir şey konuşulsun diye düşünürler ama aslında sükut da ibadettir. Bu sükutun değerlendirmesi, yani büyük sevap kazanmaya vesile olması mümkündür.

Üstelik sükut, konuşmaktan daha emniyetlidir. Çünkü sükutta günah yoktur da konuşmakta tehlike vardır. İnsan konuştuğu zaman... “Söz, konuşuncaya kadar kendisinin içinde esiridir; konuştuktan sonra insan, ağzından çıkan sözün esiridir. Söz günah ise o zaman yazık etmiştir. Çıkan söz de bir daha sütün me-meğe tekrar dönmemesi gibi geri dönmez. Sükutun hiç olmasa tehlikesi yoktur. Değerlendirilmesi tefekkür ile dir.

تَفَكُّرُ سَاعَةٍ أَفْضَلُ مِنْ عِبَادَةِ سَنَةٍ

Tefekkürî sâ’atin efdalü min ibâdeti senetin.

Bir anlık, bir zaman parçasında bir miktar düşünme, bir saatlik düşünme, bir senelik ibadeti karşılayacak kadar fazileti, sevaplı olabilir.

تَفَكُّرُ سَاعَةٍ خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ سِتِّينَ سَنَةً

Tefekkürî sâ'atin hayrun min ibâdetin sit-tîne seneten.

60 yıllık ibadete de bedel olabilir. Çünkü güzel bir tefekkür, insandan büyük bir makam kazanmaya, yükselmeye vesile olabilir.

O bakımdan sükutumuzu, tefekkür sükutu haline getirmeye gayret edelim. Sükut edildiği zaman tefekkür etmenin bir fırsatını ele geçirdik diye sevinelim. Bu çok güzel bir şeydir.

İkinci bir noktayı kardeşlerime hatırlatmak istiyorum. Şimdi bu hadîs-i şerîfler sanki bir hazinenin haritasının kasten parçalara ayrılmış, bölünmüş; böylece birden herkesin eline geçmesin diye tedbir alınmış ipuçları gibidir.

Hani bir hazine var falanca yerde, o hazine bir yere saklanmış, bunun bir haddesi var, bir parçası falanca yerde, bir parçası falanca yerde, bir parçası falanca yerde. Onlar bir araya getirilip birleştirildiği zaman hazinenin yeri bulunacak gibi.

Şimdi bu hadîs-i şerîflerde bir hakikat olur. Bu hakikatin bir başka hadîs-i şerîfte devamı olur. Bunların devamı daha başka bir hadîs-i şerîfte olur. Böylece insan, o hadîs-i

şerîflerin tümünü bildiği zaman o hakikatin hazinesine ulaşır, gerçeğine vasil olur.

O bakımdan ayetlerde de böyle bir incelik vardır. Kur'an-ı Kerîm'i, Kur'an-ı Kerîm'in ayetleri tefsir eder. Bazı konuların açıklanması için bir ayeti öbür ayetleri göz önünde bulundurarak açıklamak ve tefsirini yakalamak, sezmek, anlamak mümkündür. Kur'an'ın, Kur'an-ı Kerîm ile tefsiridir bu. İlk önemli tefsir budur zaten. Tefsirin ilk adımı budur. Ondan sonra *et-Tefsîr-u bi'l-Me'sûr* gelir. Hadîs-i şerîflerle Kur'an-ı Kerîm tefsiri meselesi gelir. İkinci adım da odur.

Şimdi hadîs-i şerîflerde buyurulmuş ki:

Allah yolunda masraf etmek, nafaka sarf etmek, para sarf etmek, mal sarf etmek... *Yani nafakatüke fî sebilillah*. Allah yolunda harcamak.

Bu, *bi-seb'l mieti deracetin*, 700 kat ecirle mükâfatlandırılır. Biliyorsunuz İslâm'ın güzel, üstün, tatlı, kârlı taraflarından birisi nedir?

Allah bir kimseye bir günah işlerse bir günah karşılığı ceza yazar. Bir seyyiye cezası, yani karşılığı bir olarak işlenir. Bir günahı yapmaya niyetlenir, yapmazsa sevap kazanır

insan. Yaparsa bir günah yazılır. Bir iyiliği yapmaya niyet ederse, yaparsa bire on sevap verir Allah Teâlâ Hazretleri. Yapamazsa niyet ettiği için bire bir sevap verir. Eğer yaptığı işin önemi fazlaysa, şümüllü bir hayır ise bire yetmiş verir. Bazen daha fazla verir, bire yedi yüz verir. Bazen *bi-gayri hesâb* ihsan eder. Şimdi;

نَفَقَتُكَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِسَبْعِمِائَةِ دَرَجَةٍ

Nefekatüke fî sebili'llâhi bi-seb'i mieti deracetin. Yani 700 misli, normal olarak tam hakkı hakkına karşılığı verilseydi, fiyatı ödenecek olsaydı, bir verilecek iken onun 700 misli fazlası veriliyor demektir. Bu 700 rakamı hazine haritamızın bir parçası olarak hatırimızda dursun. 700...

Demek ki ben başka bir iş yaptığım zaman kazandığımı eciri Allah yolunda infakta bulduğum zaman 700 katını alıyorum. Güzel. Büyük bir şey, büyük bir teşvik. Teşvik ödülü...

Diğer bir hadîs-i şerîfte Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurmuştur ki:

ذِكْرُ اللَّهِ تَعَالَى أَفْضَلُ مِنَ النَّفَقَةِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

بِمِائَةِ دَرَجَةٍ

Allah Teâlâ Hazretlerini zikrelemek, *Zikru'llâhi Teâlâ*, Allah Teâlâ Hazretlerini zikrelemek.

Efdalü mine'n-nefekati fî sebîli'llâh, Allah yolunda infâk etmekten *bi-mieti deracetin*, 100 derece, 100 kat daha sevaplıdır.

Yani Allah yolunda infâk etmek 700 misli sevap, ama zikrullah ondan da 100 kat daha sevap. Bu ikisini birleştirdiğimiz zaman, yan yana getirdiğimiz zaman zikrullahın normal bir hayra göre, tam bir hayrın karşılığında bir olarak verilecek olan o birime göre yetmiş bin mislidir zikrullahın sevabı. Yetmiş bin mislidir. Bu da çok büyük bir rakam. Zikrullahın ne kadar önemli bir ibadet olduğunu, kârlı bir ibadet olduğunu gösteren bir işaret. Hazinenin, yani sandıklarından bir tanesi.

Bir de bir başka hadîs-i şerîf vardır ki, melâklerin bile duymadığı bir şekilde, kimsenin anlamadığı bir şekilde insanın kalbinden zikretmesi. Dili kıpırdamıyor, dudağı kıpırdamıyor, ağzı kapalı. Yanına birisi gelse, kulağını ağzına dayasa bile bir şey duyması mümkün değil. O, kalbinden Allah diyor. “Bu da âşikare zikretmekten 70 kat daha sevaplıdır” diye hadîs-i şerîf vardır. Âşikare zikretmek 70 bindi. Demek

ki kalbinden sessizce zikrederse o zaman sevap ne kadar oluyor?

70 x 70 bin... 7 x 7 = 49.

4 milyon 900 bin ediyor muhterem kardeşlerim. Onun için insan sükutunda ya 60 yıllık ibadete bedel olacak güzel tefekkürlerle meşgul olmalı, ecir kazanmalı ya da hiç kimsenin anlamayacağı bir şekilde Allah'ı zikretmenin kalbinden her zikrinde 4 milyon 900 bin, 4 milyon 900 bin, 4 milyon 900 bin sevap kazanmalı. O halde sükut ne kadar güzel bir şey. Allah sükutu ibadet olanlardan, kârı çok olanlardan, ecir sevabı yüksek olanlardan eylesin... Cennetiyle, cemaliyle cümlemizi müşerref eylesin...

Açılmış sayfadaki hadîs-i şerîflere gelince, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretleri buyuruyorlar ki:

يُجْزَى عَنْ الْجَمَاعَةِ إِذَا مَرُّوا أَنْ يُسَلِّمَ أَحَدُهُمْ
وَيُجْزَى عَنْ الْجَمَاعَةِ إِذَا رُدَّ السَّلَامُ أَنْ يَرُدَّهُ أَحَدُهُمْ

Yüczüü ani'l-cemâati izâ merrû en yüsellime ehadühüm ve yüczüü ani'l-cemâati izâ rudde's-selâmü en yeruddehû ehadühüm.

Selamlaşmayla ilgili ilk hadîs-i şerîf.

“Bir topluluk yolda yürürken kenarda duran bir topluluğa rastlarsa, yürüyen cemaatten bir tanesinin o topluluğa selam vermesi ve duran topluluktan da bir kişinin o selamı alması kifayet eder” buyuruyor Peygamber Efendimiz.

AllahTeâlâ Hazretleri topluluğa büyük hayırlar ve bereketler vermiştir. Büyük mükâfatlara vesiledir topluluk. Ve İslâm, topluluğu en güzel tarzda değerlendiren bir davranış içinde olmayı Müslümanlara öğretiyor. Müslümanlar şurada namaz kılacak olsalar, birisini öne geçirecekler, o Allah-u Ekber deyince namazda duracaklar, *es-selamü aleyküm* deyince selamı bozacaklar, ona tabi olacaklar. Demek ki derbederlik yok. Demek ki infirat yok, demek ki ayrı ayrı olmak yok, demek ki birlik ve beraberlik var.

Demek ki topluluktan birisi selam verse, selam herkesin vazifesi olduğu halde hepsi için kâfî geliyor. Öteki topluluktan bir tanesi selam alsa, hepsinin alması daha önemli bir vazife olduğu halde ona da kifayet ediyor.

İslâm'ın disiplin anlayışı, bizim unuttuğumuz bir şey. Müslümanların birlik ve beraberliği, her şeyi bir düzen içinde yapması gerektiği

ve bir kargaşa, bir şeylik olmaması. Her şeyimizde görülür.

Neden böyle bazı bizim için ufak görünen şeylerde Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* böyle hadîs-i şerîflerinde zikrelemiştir?

Resûlullah Efendimiz bizi her yönden terbiye etmek için zikir eylemiştir. Bir de şekiller, manaların kalıplarıdır. Şekiller güzel olunca şekillerden ruha doğru bir intizam gelişir. Onun için Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz saflara durulduğu zaman imamet vazifesine başlamazdan önce safların arasına girip önde olanları geriye, geride olanları öne çekmek suretiyle intizamını sağladı. “Değişik şekillerde durursanız kalplerinizle birbirinden farklılaşır” diye buyururdu.

Demek ki dış intizam, yavaş yavaş iç intizamı sağlıyor. Dış darbederlik, yavaş yavaş iç darbederliğe, perişanlığa sebep olduğu için Müslümanlıkta ne zarf, ne mazruf; ne şekil, ne ruh ihmal edilir. Hepsi beraberce yürütülür.

Zaten İslâm'ın en güzel olan en üstün olan, en erişilmez olan, başka sistemlerde görülemez olan tarafı budur. İslâm'da her şeye hakkı verilmiştir. Hiçbir şey eksik değildir. Her şeyde bütün yönleri düşünerek eksik gedik

bırakmama bütünlüğü vardır. Bu da İslâm'ın ilahi kaynaklı olduğunun işaretidir.

Beşeri kaynaklar, bir nizam ortaya koydukları zaman mutlaka bir yerinde, birkaç yerinde bir gedik görülür. Beceremezler bu işi. Çünkü şumullü görüşleri yoktur. İslâm'ın ilahi menşe'li olduğunun delilidir bu tamlığı. Her yönden mükemmel olduğu. Yani biraz sosyal ilimlerle meşgul olanlar için Allah'ın varlığının ilahi menşe'li olduğunun delilidir.

يُسَلِّمُ الصَّغِيرُ عَلَى الْكَبِيرِ وَالْمَارُّ عَلَى الْقَاعِدِ
وَالْقَلِيلُ عَلَى الْكَثِيرِ وَالرَّاكِبُ عَلَى الْمَاشِي

Yüsellimi's-sağîru ale'l-kebîri ve'l-mârru ale'l-kâidi ve'l-kalîlü ale'l-kesîri ve'r-râkibü ale'l-mâşi.

Selamlaşmada küçük, büyüğe selam verir. Yürüyen, oturmakta olan, kenarda durana selam verir. Azınlıkta olanlar, çokluk olanlara selam verir. Binekli olan, yürüyene selam verir. Selamlaşmanın âdâbı budur.

Selamlaşmanın insanlar arasında tanışma ve sevişmenin bir vesilesi, anahtarı olduğu muhakkaktır. Fiilen hayatımızda görmüşüzdür. Bu selamlaşmanın bereketinden... Bildiğimize, bilmediğimize selam vermek vazifesi,

dinimizin bize emri olduğundan biz Müslümanlar çay çabuk tanışır, kaynaşırız. Tanışır, kaynaşırız; bakarsınız eve birisini getiriveririz birden. Hanım sorar:

“Bu kim?”

“Valla işte yolda selamlaştık. Biraz konuşunca şöyle oldu böyle oldu. Allah misafiri, tanrı misafiri. İşte evimize getirdik. Akşam beraber yiyeceğiz.” denir yani.

Bendeniz Ankara'dan İstanbul'a gidiyordum. Bolu'da bizim bir doktor kardeşimiz vardı, ona uğradım. Bir örgücü kardeşimiz vardı, yüncü kardeşimiz vardı, ona uğradım. Sordum yokmuş. Dükkanını sordum. Bolu'da değil dediler. Sakallı bir şahıs benimle ilgilendi. Dedi ki:

“Muhterem, hoş geldiniz. Kimi arıyorsunuz?”

“Ben Hacı falancayı arıyorum” dedim.

“O burada yok, ne yapacaktınız?” dedi.

“İşte halinin hatırını soracaktım” falan dedim.

“Ee, bize buyurun” dedi. Daha hiç tanışmıyoruz yani, birbirimizle hiç tanışıklığımız yok. Yok, rahatsız etmeyelim falan dedim. O böyle göstermelik baştan

savmaca bir davet değil ki, Müslüman'ın daveti, yani candan bir davet.

“Yok bırakmam, hanemizi şereflendirin, buyurun. Beraber akşam yemeğini yiyelim” dedi. O kadar ısrar etti ki Müslüman'ın Müslüman'ın davete de icabet etmek lazım geldiğinden biz ailece ziyaretine gittik. Yani sofrasına bizi davet etti, oturduk. Ondan sonra da bizi bırakmadı, akşam evinde misafir olduk.

Hangi Avrupalı bunu bir başka Avrupalıya yapar?

Hangi Amerikalı bunu bir başka Amerikalıya yapar?

Kimse yapmaz. Dünyada başka hiçbir yerde yoktur bu. Yani biz hiç tanımadığımız insanın evinde kalıyoruz, o bizi misafir ediyor. Ne para ister, ne bir ücret talep eder, ne bir karşılık bekler. Ecrini ancak Allah'tan bekler. Çok güzel bir dine sahibiz. Çok büyük bir nizama sahibiz.

Onun için selama Peygamber Efendimiz büyük önem vermiştir. Tanışmaya, muhabbete vesile olduğu için. Ve bir selamın deminki kat sayıların parçası olarak söyleyeyim. Bire on sevabı vardır.

Kapıdan birisi girdi mi *es-selâmü aleyküm* derse 10 sevap alır. Peygamber Efendimiz çünkü öyle buyurdu. Birisi topluluğa geldi. “*es-selâmü aleyküm*” dedi. Peygamber Efendimiz, “10” dedi. Yani bu kişi 10 sevap aldı dedi.

Ondan sonra bir başka kişi daha geldi. *es-selâmü aleyküm* ve *rahmetü’llâh* dedi. Bir de *rahmetü’llâh*’ı ekledi yani arkasına. O zaman Peygamber Efendimiz “20” dedi. *İşrûn*. Bu 20 sevap aldı dedi. Bir kelime eklemekle katsayı derhal 10’dan 20’ye çıktı.

Ondan sonra üçüncü bir şahıs geldi. *es-selâmü aleyküm* ve *rahmetü’llâhi* ve *berâkâtüh* dedi. O zaman Peygamber Efendimiz “30” dedi yanındakilere. Yani bu 30 sevap aldı, buyurdu.

İşte böyle burada İslâm’ın bir bakış inceliği daha ortaya çıkar muhterem kardeşlerim.

İslâm, emirleri teorik bir tavsiye halinde bırakmaz. İslâm, emirlerin sonucu alınsın diye pratik bir takım uygulamalar emreder Müslümanlara. Şimdi Müslüman, Müslümanın kardeşidir.

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ

(49/Hucûrât, 10.)

Müslümanlar birbirlerinin kardeşidir. İyi, güzel. Tamam.

Nasıl sağlanacak?

Sağlanmanın usulünü, yani yolun başlangıcını, girişini, problemin çözüm yolunu gösteriyor. Selam vereceksin! Bildiğine bilmediğine selam vereceksin. İşte oradan arkadaşlık başlıyor, oradan muhabbet başlıyor, oradan yardımlaşma başlıyor.

Onun için Müslümanlık, ibadetlerin hikmetlerini anlayacak yüksek ruhları da tatmin eder. İbadetlerin inceliklerini sezemeyecek sade vatandaşları da yükseltir. Hatta cennetlik eder. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

Vallahi akılsız, saf insanlar da cennete girecek. Neden? Yani bu şablon, onun da saadetini sağlamaya uyarlı bir şablondur da onun için. İnceliklerine eren insan; deryalar gibi, ummanlar gibi manalar sezer de, anlayışı sığ olan kimse de yine menzil maksuda ulaşır bu vasıtayla. Böyle bir özelliği vardır İslâm'ın. Bu da onun ilahi yönünün, harika yönünün bir başka tezahürüdür.

d. İmamet/Önderlik Şartları

يَوْمُ الْقَوْمِ أَقْرَوْهُمْ لِكِتَابِ اللَّهِ فَإِنْ كَانُوا فِي الْقِرَاءَةِ
سَوَاءً فَأَعْلَمَهُمْ بِالسُّنَّةِ فَإِنْ كَانُوا فِي السُّنَّةِ سَوَاءً
فَأَقْدَمَهُمْ هِجْرَةً فَإِنْ كَانُوا فِي الْهِجْرَةِ سَوَاءً فَأَقْدَمَهُمْ
سِلْمًا أَيْ إِسْلَامًا-

*Yevmü'l-kavme akraühüm li-kitâbi'llâhi.
Fe-in kânû fî'l-kırâati sevâen fe-a'lemühüm
bi's-sünneti. Fe-in kânû fî's-sünneti sevâen fe-
akdemühüm hicreten. Fe-in kânu fi'l-hicreti
sevâen fe-akdemühüm sinnâ. (Ey: İslâmen)*

Bu hadîs-i şerîfi Müslüm rivayet etmiştir
Sahih-i Müslüm'de.

Bir topluluğa birisi önderlik edecek,
namazı o kıldırarak. Kim kıldırarak?

Şimdi şurada bir kalabalık halindeyiz. Bi-
risi namazı kıldırmalı. Bunun prensipleri nel-
erdir? Hangi kıstaslara, ölçülere göre bir kimse
öne geçecek? Bir kavmin imamlığını yapacak.

İmamlık namazda da olur, namazın ötesin-
deki durumlarda da olur. Üç kişi bir yolculuğa
çıksa da bir tanesinin başkan olması
âdâbtandır, İslâm'ın şîârındandır ve ona itaat
etmek ötekiler için gereklidir. Onun için

tarikatlarda şeyhe bey'at edilmiştir. Onun için onun izinde gidilir. Bu imamet ve ittiba neş'esinden ve kaidesinden dolayı.

Şimdi bu imamlığın şartları burada zikrediliyor bu hadîs-i şerîfte:

Yevmü'l-kavme akraühüm li-kitâbi'llâhi.

Topluluğa Allah'ın kitabını en iyi okuyan kişi imamlık eder. *Akra'*, kıraat kökünden geliyor. En iyi okuyan kimse topluluğa imamlık eder. Ama bu sadece kuru kıraat bilgisi değil. O zaman Peygamber Efendimiz'in medrese-i saadetinde yetiştiği için insanlar, Kur'an-ı Kerîm'i bildiğinde Kur'an-ı Kerîm'in manalarına da bilgi sahibi oldukları için Kur'an-ı Kerîm'den mahfuzatı ne kadar fazlaysa ne kadar çok biliyorsa dinin ahkâmını o kadar iyi biliyor diye değerlendirilmiştir. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz seferlere gönderdiği veya hut bir takım topluluklara riyaset etsin diye gönderdiği kimseleri de Kur'an-ı Kerîm bakımından yoklardı. Kur'an-ı Kerîm bilgisinin derecesini sorardı.

Yani ne kadar ayet biliyor, ne kadar sure ezberinde, Kur'an-ı Kerîm'in ne kadarını elde etmiş diye sorardı, genç de olsa onu önder yapardı. Çünkü Allah'ın emirlerini biliyor.

Oradaki *akra*’lık, yani Kur'an-ı Kerîm'i en çok okuyan, en geniş bir mahfuzatı olan Kur'an-ı Kerîm'den, bizdeki *akra*’lıktan, bu zamanki *akra*’lıktan biraz farklı. Bu zamanın hafızları ayetleri ezbere biliyor, ama ahkâmını bilmiyor, arapça bilmediği için. Ve sadece bir ezber sevabı alıyor. Halbuki o zamanın hafızları Kur'an-ı Kerîm'den ne kadar ezbere biliyorsa ahkâmdan o kadarını aşına. Yani Allah'ın dinini o kadar iyi biliyor, demektir. Onun için buradaki *akra*’ sözünü Allah-u Teâlâ Hazretlerinin ahkâmını en çok bilen diye düşünmemiz lazım. Kuru bir kıraat, hafızlık meselesi değil.

Bugünkü kardeşlerimize de, Kur'an-ı Kerîm üzerinde çalışan kardeşlerimize de, kendimize de şunu tavsiye etmemiz gerekiyor ki; Kur'an-ı Kerîm'i hem ezberimize almalıyız. Çünkü ilim, satırlarda değildir, sadırlara, göğüslere yerleşmiş olandır. Taşıma suyla değirmen dönmez, insanın içinin bilge ve bilgin olması lazım. Hem Kur'an-ı Kerîm'i ezberlemeli, onunla ilgili mahfuzatımızı çoğaltmalıyız, hem de o mahfuzatımızın manasına aşına ve âgâh olmalıyız. Bugünün Müslümanları Kur'an-ı Kerîm'den Fâtiha'nın bile manasını bilmezler.

“*Mâliki yevmi'd-dîn*” ne demek?

Kur'an-ı Kerîm'in meallerini veren anlam-larda “din gününün sahibi” diye tercüme veri-liyor. Doğru değildir. “Din gününün sahibi” tercümesi doğru değildir. “Amellerin karşılığının verildiği günün hâkimi” olan demektir. Yani “dünyada ettiklerinin insanlar tarafından görüleceği, karşılığının görüleceği gün” demektir.

Din, orada *religion* manasına değildir. Karşılık *kemâ tedînü tûdân* manasındadır. Çok kimse bilmez. Din gününün sahibi. Ne demek din gününün sahibi? Yani mantık muhakeme bakımından *the day of the religion*.

Hayır, değil. Yani mükâfat veya cezanın verildiği gün demektir. Onu dahi bilmez. Günde şu kadar rekat namaz kılar, her rekat Fâtiha'sız olmadığından her rekatte Fâtiha okur. *İyyake na'bûdü ve iyyâke neste'în*, der. Onu bilmez. “Ancak sana ibadet ederiz, ancak senden yardım dileriz Yâ Rabbi!” dediğinin farkında değildir ve öyle de yapmaz. Ancak Al-lah'tan dilemez, ancak Allah'tan yardım dile-mez. Ve onun için nice gaflar yapar, nice hat-alar yapar, nice günahlara dalar. Yani bir Fâti-ha'yı öğrenememiştir bu zamane Müslümanları.

Sonra, *İhdina's-sırâta'l-müstakîm, sırâta'llezîne en'amte aleyhim, ğayri'l-mağdûbi aleyhim ve le'd-dâllîn*. Bunu da günde kırk defa tekrar eder ama, yine Yahudilerin peşinden gider, Hristiyanların peşinden gider. Sapıtmışların, Allah'ın gazabına uğramışlarının yolunu tatbik eder, taklit eder.

e. Gayr-i Müslimlere Muhalefet Etmek

Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* buyuruyor ki:

Secdede gözlerinizi açın, göz kapamayın. Çünkü Yahudiler secdeye gittiklerinde gözlerini kapatırlar, onlara benzemeyin.

Hâlifü'l-Yehûde. “Yahudilere muhalefet edin ve gözlerinizi açın” buyuruyor.

Her şeyde bu vardır, yani onlara benzememek ibadette bile vardır. Ama bugünün Müslümanı yan yana konulduğu bir Hristiyan'dan ayrılmayacak hale gelmiştir. Yan yana konulduğu bir Yahudi'den fark edilemeyecek görünüme gelmiştir. Yanlış... Demek ki Müslüman Fâtîha'yı bilmiyor.

“Allah bizi Kur'an-ı Kerîm'in ehli eylesin” dediğim zaman kastettiğim odur. İnsanlar Kur'an-ı Kerîm'den bildikleri ayet miktarınca cennette derece kazanacaklardır ve

kendilerine “oku” denilecek ve okudukça her ayet tamam oldukça öyle bir dereceye yükselecektir ki başka yani aradaki mesafe yerlerle gökler arasındaki mesafedir. O bakımdan Allah bizi Kur'an-ı Kerîm'in dekâikine, hakâikine âşikane bir şevk ile çalışarak âşinâ olmayı nasip eylesin.

Akraühüm li-kitâbi'llâhi. Yani Kur'an-ı Kerîm'in ahkâmını, dinin ahkâmını en iyi bilen öne geçecek. Küçük yaşta bile olsa. Küçük de olsa en iyi bilen öne geçecek. Burada zenginlik önemli değildir, yaş önemli değildir, daha başka faktörler önemli değildir. Eşraflık, kavmin asaletlisi, soylusu olmak önemli değildir. Kur'an-ı Kerîm'i en çok kim biliyorsa onu öne geçirmiştir Peygamber Efendimiz. Gençleri yerine göre gönderdiği topluluklarda öne geçirmiştir. Çok önemli bir nokta.

Fe-in kânû fî'l-kırâati sevâen. Eğer Kur'an-ı Kerîm bilgisinde, okunmasında, ezberinde kişiler, namzetler aynı seviyede iseler, müsavi iseler;

Fe-a'lemühüm bi's-sünneti. O zaman sünnet-i seniye'ye, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'in sünnetine vukûfu daha fazla olan tercih edilir. Evet, Kur'an-ı Kerîm'de

aynı miktarda ayetler biliyorlar, aynı sureleri ezberlemişler, ahkâma ittılaları aynı ama, Peygamber Efendimiz'in sünnet-i seniyyesine aşinalığı daha fazla olan tercih olunur, ötekisinden tercih olunur.

Çünkü Peygamber Efendimiz Yemen'e ve daha başka yerlere vali gönderdiği zaman, kadı gönderdiği zaman, hakim gönderdiği zaman onlara neyle hükmedeceklerini sordu.

Dediler ki: Allah'ın kitabıyla.

Peki orada bir aydınlatıcı cümle, malumat bulamazsan o zaman ne yapacaksın?

Peygamber Efendimiz'in sünnet-i seniyyesinden bildiğim şeyle amel ederim. Çünkü Peygamber Efendimiz'in hayatı zaten Kur'an-ı Kerîm'in tefsiri. Kendisi Kur'an-ı Kerîm'in açıklayıcısı. İlk müfessir. Peygamber Efendimiz'in hadîs-i şerîfleri Kur'an-ı Kerîm'in yorumu olduğundan Sünnet-i Seniyyeyi daha iyi bilen öne geçer. O bakımdan Müslümanların iki büyük kaynağı burada zikredilmiş oluyor. Kur'an'ı en iyi bilen, sünnet-i sünniye'yi en iyi bilendir. Kavmin önderi olacak olan, imamlık edecek olan, onları sevk ve yönetme durumuna yükseltilecek olan kimse.

Fe-in kânû fî's-sünneti sevâen. Eğer sünnet bilgisinde de Resûlullah Efendimiz'in içti-hadlarını, emirlerini, tavsiyelerini bilmekte de bilgileri eşit seviyede ise;

Fe-akdemühüm hicreten. Daha önce hicret etmiş olan tercih edilir. Çünkü Peygamber Efendimiz'in “Hicret edin!” emrine ilk önce *Lebbeyk Yâ Resûlullah* deyip şey yapan yani hemen icabet eden büyük şeref kazanmıştır.

Sahabe-i Kirâm'ın fazilet dereceleri sıralanırken bu gibi şeylere riayet olunurdu. Yani bu zat-ı muhterem, Peygamber Efendimiz'in Bedir gazasına iştirak etmiştir. Bu zât-ı muhterem, Peygamber Efendimiz'in şu şeyine iştirak etmiştir. Bu zât-ı muhterem, Peygamber Efendimiz'in hicret emrini daha önce uygulayan kimsedir. Bu zat-ı muhterem, İslâm'a ötekisinden daha evvel girmiş kimsedir, diye şereflerin ölçüleri böyle konulmuştur. O bakımdan; kim Resûlullah'ın emrine ittiva ederek hicreti daha önce yapmışsa o öne geçecek, imamlığı o yapacak.

Tabi Peygamber Efendimizin Mekke-i Mükەرreme'yi fethetmesinden sonra bizim ilk önde aklımıza gelen hicret, maddi hicret yani

kâfirlerin arasından Müslümanların temerküz ettiği yere göçmek, muhâceret etmek kalktı. Öyle bir mecburiyet olmadı. Çünkü Mekke'de fethedildi, artık İslamiyet yayıldı. İlk önce gitmeleri lazımdı. Kişinin orada olmayıp da müşriklerin arasına dönmesi bir dönüş sayılıyordu, ric'at sayılıyordu. Yani adeta bir irtidat sayılıyordu, günah sayılıyordu. Oraya gitmesi emrediliyordu. Onun için Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'in çevresine arıların beyleri etrafına toplandığı gibi toplastılar. Orada o şerefe nail oldular. O hicretten sonra, Mekke'nin fethinden sonra hicret yoktur buyurdu Peygamber Efendimiz bir hadîs-i şerîflerinde. "Bundan sonra hicret Allah'ın haram kıldıklarından hicret etmektir" buyurdu. Yani manevileşti. Artık şeklen hicret edilecek şey kalmadı, lüzum kalmadı. Yer değiştirmeye, şehir değiştirmeye lüzum kalmadı. Bundan sonra insanların günahlardan kaçınması, sevaplara yönelmesi hicret sayıldı. Bu da manevi hicrettir. Bu bizim için de bugün geçerlidir.

Diyarı küfürde olup da İslâm'ı uygulayamayanlar için de bugün hicret yine vardır. Yani gücü yetenin İslâm diyarına dar-ı harpten

hicret etmesi gerekir. Şimdi buradaki kardeşlerimiz dar-ı harp, dar-ı İslâm (tartışmasını) yapıyorlar. Yani dârü'l-harb diyenlerin dâr-ı İslâm'a hicret etmesi lazım. Burada durmaya şeyleri yok. Yani neticesini düşünmüyorlar, bilmiyorlar. Eğer bir yer dâr-ı küfür ise İslâm'ı iyi uygulamak için dâr-ı İslâm'a hicret etmesi lazımdır Müslümanların.

Mesela Bulgaristan'dakinin mümkünse Türkiye'ye, Suudi Arabistan'a; eğer bir İslâm diyarı kalmışsa, yani gerçek manasıyla oraya hicret etmesi lazımdır. Eğer o bahis konusu değilse, günahlardan hicret manasını düşünecek olursak takvâca en üstün demek olur o zaman. Yani takvâsı, günahlardan kaçınması daha üstün olan öne geçecek demektir.

Fe-in kânu fi'l-hicreti sevâen. Eğer bu konuda da eşit durumdalarsa, beraber hicret etmişler, aynı zamanda hicret etmişlerse o zaman yaş bakımından daha yaşlı olan öne geçirilir diyor. Yaş, çok sonra geliyor, görüyorsunuz.

Ondan sonra da eşitlerse, yüz güzelliği vesaire filan gibi sıralamalar da vardır fıkıh kitaplarında.

Sahabeden bir zat-ı muhterem'e soruyorlar ki:

“Resûlullah ne zaman doğmuştu? Sen mi daha büyüksün, o mu daha büyük?”

Çok zarif bir cevap veriyor bu yaş meselesi bahis konusu olunca. Onu zikretmek hoşuma gidiyor benim.

Diyor ki:

“Resûlullah benden büyüktür, ben ondan birkaç yaş daha yaşlıyım.”

Yani orada edeben rahatça anlaşılabilecek bir şeye bile dili varmıyor yani. “Ben ondan büyüğüm” desen yaşça büyük olduğu anlaşılabilecek ve Resûlullah'tan kimsenin büyük olmadığı belli ama, onu vurgulamayı seviyor. Yani diyor ki: “Resûlullah benden büyüktür” bu bir. “Ama ben oradan birkaç yaş daha yaşlıyım.”

“Ben fillerin geldikleri zaman oralardaki kalıntılarının izlerini, bıraktıkları izleri görmüştüm” falan diye böyle hayata hakkında bilgi veriyor. O da sahâbe-i kirâmın nasıl edepli kimseler olduklarını gösteriyor.

Tabi bu imamet ve hilafet ve önderlik mevzuunda yaş daha sonraları gelen bir husus oluyor. Yaşça küçük olduğu halde kendisine

ittiba, Kur'an-ı Kerîm'e ve Sünnet-i Seniyye'ye ve diğer hususlara riayet şartlara sahip olma durumunda gerekebiliyor. Bazen o manasıyla yaşlılar, gençlere ittiba ederler. O hususlarda ileri oldukları için.

Evet bu da bize bir fikir vermiş oldu çeşitli meselelerde. Tabi bir de malum bir kavme imam olmak, yani imâmü'l müslimîn veya bir kavmin sultanı olmak, hakimi olmak meselesi vardır. Bu da bu meselelerle ilgilidir. Bir kavmin hakimi olmanın şartları vardır. O şartlar buradaki şartlara benzer. Kendi kendisine (yetebilecek), başkasının desteğine, yardımına muhtaç kalmadan dini hususta fetva verebilecek selahette olması lazımdır.

Geçen haftalar mecmuamızın yazısında, başyazısında belirttim.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'in sahih hadîs kitaplarında kaydedilmiş çeşitli hadîs-i şerîfleri vardır ki, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz:

“Âlimler, peygamberlerin varisleridir ve ümmeti kendilerine emanet ettikleri emanetçileridir ve peygamberlerin halifeleridir” buyuruyor.

Binâenaleyh fıkıhı olmadan, takvâsı olmadan, diyaneti olmadan bir kavmin başına geçen vebal altındadır. Vebal altındadır. Kavin kendisinden ikrah etmiş durumdayken zorla bir kavme önderlik etmek çok büyük vebaldir. Ahiretini büyük tehlikeye atmaktır. Bu meseleden dolayı;

أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِيَ الْأَمْرِ مِنْكُمْ

Atîu'llâhe ve atî'u'r-rasûle ve ülü'l-emri minküm. (4/Nisâ Suresi 59. ayet)

Allah'a ve Resûlullah'a ve sizden olan ulü'l-emr'e itaat ediniz ayet-i Kerîmesinin izahında ulü'l-emr ulemâdır buyurmuştur.

...

Kaybedilmesi nedir diye sordular. “İşlerin ehil olmayan kimselere verilmesidir” diye buyurdu.

Ehliyetle de önce gelen sıralamayı burada görüyorsunuz. Yani bir insanın ulü'l-emr olması yani bir emrin bir umûr-u müslimînden bir işin başına geçmesi için şu şartlara sahip olması lazım. Zaten bu şartlara sahip olmadan seçilmiş ve getirilmişse zaten liyakatsiz getirilmiştir. Kıyamet alameti olarak

getirilmiştir. Doğru olan şekil Allah Teâlâ Hazretlerinin emirlerini en iyi bilmesi, sünnet-i seniyyeyi en iyi bilme gibi şartlara sahip olan insanların işlerinin başına getirilmesidir.

Bu manayı takviye edici bir şeyleri vardır. İranlılar bunu çok işlediler Hümeyni'nin şahı devirip de başa geçmesinden sonra. *Velâyetü'l-fakîh* prensibini uyguladılar, yani fakih olanın veliyyü'l-emr olması, ulü'l-emr olması yani efkah olan, fekâheti, fıkıh bilgisi en üstün olanın başa geçmesi lazım dediler. Hatta sarıklı, cübbeli din adamlarını valilerden üstün protokolden, üstün tuttular.

Biz İran'a gitmiştik, oradan Dizful'a, cepheye falan bizi uçakla götürmüşlerdi. C-130 uçaklarıyla böyle bomba atılır mı, roket yer miyiz diye korka korka cepheye gitmiştik. O zaman bizi orada o bölgenin emiri olarak cübbeli sarıklı kişi karşılamıştı, yani sorumlu kişisi olarak. Bunun mesnedi doğrudur, dinimizde gerçekten öyledir. Çünkü Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretleri buyuruyor ki:

لَا طَاعَةَ لِمَخْلُوقٍ فِي مَعْصِيَةِ الْخَالِقِ

Lâ tâate li-mahlûkin fî ma'siyeti'l-hâliki.

Allah'a isyan da kula itaat olmaz. Babaya itaat olmaz, kocaya itaat olmaz, hocaya itaat olmaz, reise itaat olmaz, kimseye itaat olmaz. Çünkü kulun vazifesi Allah'a itaat etmektir. Allah'a itaati bırakıp da başka bir kimseye itaat etmesi yani İslâm'ın manasına terstir. “Ben Allah'a teslim oldum” demiş insanın İslâmiyet'inin manasına terstir. O bakımdan zaten isyan yolunda itaat olmadığından;

إِنَّمَا الطَّاعَةُ فِي الْمَعْرُوفِ

İnneme't-tâatü fi'l-ma'rûfi. Ancak itaatın Allah'ın emri istikametinde olduğu takdirde olmasından dolayı ulemâyâ ittiba etmek... Yani Allah'ın dininin ahkâmına, marufu münkeri bilen insana ittiba etmek esastır. İttiba onların vazifesidir. Onların hakkıdır.

f. İyilik Elden Ele Yayılır

يَدُورُ الْمَعْرُوفُ عَلَى يَدِ مِائَةِ رَجُلٍ آخِرُهُمْ فِيهِ
كَأَوَّلِهِمْ

Yedûru'l-ma'rûfû alâ yedi mieti racülin âhiruhüm fîhi ke-evvelihim.

Bilmiyorum kaç hadîs okumamız lazım. Belki bunu okuyup bitirmemiz de olabilir. Kardeşlerimizin tabi yorgun bir günü vardır.

Konuşmayı da çok fazla uzatmak doğru olmaya-bilir.

Şu hadîs-i şerîfle bitirelim. Veyahut bir hadîs daha okuyalım bunun arkasından.

Diyor ki Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz:

Yedûru'l-ma'rûfû alâ yedi mieti racûlin. Yapılan bir iyilik bir kişinin elinden öteki kişinin eline, onun elinden ötekisinin eline; yüz adamı dolaşır.

âhiruhüm fîhi ke-evvelihim. En sonuncu adam bu konuda ilki gibidir. Yani bir insan bir iyilik yapar. O iyiliği birisine yapar. Sen bunu şöyle yap falan diye verir, havale eder. O da götürür birisine havale eder. O da götürür birisine havale eder. Elden ele geçmesinin sonucunda amacına ulaşır, o iş sonunda yapılır.

Diyelim ki ben bir sadaka hazırladım, cebimde sadaka var. İşim müsait değil, memurum, gidemeyeceğim.

“Sen falanca şeye gidiyorsun, orada fakir falanca aile var, al bunu ona veriver. Zavallılar çok muhtaç diye duymuştum” dedim ben. Diyelim ki Nazilli'ye, Denizli'ye giden bir kimseye şu kadar bin lira para verdim. O şahıs da “Tamam ben oraya gidiyorum, alayım” dedi,

aldı. Ama o da oraya gittiği zaman işi çıktı, şöyle oldu böyle oldu. “Yahu sen bizim şu Nazilli'nin falanca köyündeki aileyi tanıyorsun. Benim şimdi işim var, dükkanı bıraktımayacağım, dairemden izin alamadım. Bunu oraya götürüver” dedi. Minibüsün şoförüne verdi.

Minibüsün şoförü de en son durakta, oradaki bir kimseye “Yahu bunu şu filanca dul teyzeye ulaştırıver” dedi. O da götürdü. Neticede hayır, filanca'nın eline uzandı, eli erdi, ulaştı. İşte bu mana...

Yani iyilik yüz kişinin elinden geçer de hepsi ecir alır. Birincinin aldığı ecir kadar ecir en sonuncuda alır. Baştan sona bütün hepsi ecir alırlar diyor. İslâm'ın güzelliklerinden birisi de budur.

Hayra delalet etmek, hayrı yapmak gibi sevap kazanmaya vesiledir. Hayra aracı olmak. O hayrın işlenmesinde bir zincir olmak da hayrı yapmış kadar sevap kazanmaya vesiledir. Onun için hepimiz hayırları ya bizzat yapalım ya aracı olalım ya taşıyıcı olalım, o ecirlere iştirak edelim. Ve o sevapları biz de kazanmış olalım.

İhyâ-i Ülûm'da bir hikayeyi hatırlattı bana. Biraz bununla uzaktan ilgili ama.

Bir aile, fakir insanlar, bir kesilmiş kurban sığır hayvanının başını temin ediyorlar. Kendilerine geliyor. Tamam. Yani kemiktir, kafadır, kelledir ama pişirirsen suyu çıkar. Dil vardır, yanak vardır filan. Yenilecek bazı şeyleri çıkar. Beyin vardır filan. Kafadan da hani belki şehirde şimdi herkes onun kahrını çekmiyor ama epeyce yiyecek şeyler çıkar. Tamam.

Şimdi bunlar tam yiyecekleri sırada hatırlıyorlar ki bir kardeşleri var, o onlardan daha fakir, daha çok çocuklu. Onun üzerine yiyemiyorlar, kendilerinin ihtiyaçları olduğu halde.

وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ

Ve yü'sirûne alâ enfüsihim velev kâne bihim hasâsah. (59/Haşr, 9.)

O kardeşlerine gönderiyorlar. Şimdi onlar bu birkaç gündür aç olan o aile, bu kelleyi alıyorlar, pişirecekler, fakat bir başkasının kendilerinden daha aç ve daha muhtaç olduğunu düşünüyorlar, ona veriyorlar. O üçüncü şahıs bir başkasına veriyor, yedi kapı dolaşmış. Yedi kapı dolaşmış, ondan sonra da o yedincisi de getirmiş; kaç gündür aç, çok muhtaç, kıvranıyorlar, zavallılar diye birinci şahsa

vermiş ama o kellenin birinci şahıstan çıktığını nereden bilsin, bilmiyor. Bilmiyor ama, kendisi de başka kanaldan geldiği için o muhtaçtır diye ona götürüyor. Nihayet onlar onu pişirmiş yemişler.

Şimdi ben bu fıkrayı, bu menkabeyi ihyada okuduğum zaman şöyle bir düşünce düşündüm. Yani Allah Teâlâ Hazretleri o birinci aileye o kellenin muhtavasını yemeği rızık olarak nasip etmiş. O, onu yiyecek. Fakat güzel ahlâktan dolayı yedi aile sevap kazanıyor da ondan sonra yiyor. Yani ilk başta tencereye koyup yeseydi kader, kısmet, rızık, nasip, aynı değişmeyecekti. Fakat İslâm ahlâkının güzelliğinden kelle şöyle bir yedi haneyi dolaşıyor. Yedi hanenin sahipleri her birisi bu îsâr sevabını kazanıyorlar, infâk sevabını kazanıyorlar, ondan sonra yine nasip olan birinci şahsa geliyor. İşte İslâm'ın güzelliği ve güzel davranışların ne güzel sonuç verdiği ve bir de kaderin kısmetin değişmediği. Onu da gösteren bir misal. Zaten bunun arkasındaki hadîs-i şerîf de bu konuya temas ediyor. Bununla tek sayı olacağı için bu son hadisle tamamlamak istiyorum konuşmamı.

g. Duanın Kabulü ve Sabır

Buhârî ve Müslüm Ebû Hüreyre *radıyallahu anh*'den rivayet eylemişler.

يُسْتَجَابُ لِأَحَدِكُمْ مَا لَمْ يَعْجَلْ يَقُولُ: قَدْ دَعَوْتُ فَلَمْ
يُسْتَجَبْ لِي

Yüstecâbü li-ehadiküm mâ lem ya'cel yekûlü: Kad de'avtü fe-lem yüstecem lî.

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

Sizden birinizin duası kabul olunur, acele getirmesin, acele etmemek şartıyla, acele etmediği takdirde duası kabul olur; yani acelecilik göstermediği, sabırsızlık göstermediği takdirde. Böyle sabırsız insan bazen ne der?

Kad de'avtü fe-lem yüstecem lî.

“Ben Allah'a dua ettim de Allah duamı kabul etmedi.”

Mübarek sabret, bu sözü söylemeyeydin keşke. Sabret, gelecekti. Kabul olmuştu, gelecekti ama bu sözü söyledin, ecri sevabı kazandın, belki gelmesini de engellemiş oldun.

Demek ki Allah duayı kabul eder, ama kişinin “gelmiyor, olmuyor” falan diye sabırsızlanmaması lazım.

Allah Teâlâ Hazretleri bizi öğrendiklerimizi anlayıp uygulayanlardan, ilmiyle amel olanlardan eylesin... Ümmetin fesada uğradığı, bozulduğu zamanda Peygamber Efendimiz'in sünnetine sarılanlara şehit sevabı verileceği hadîs-i şerîflerde müjdeleniyor. Hayatımızı yönetme prensiplerini Kur'an-ı Kerîm'den, hadîs-i şerîften almamızı nasip eylesin... Böylece şehit sevapları kazanmamızı nasip eylesin... Peygamber Efendimiz'in iltifatına, şefaatine ermemizi nasip eylesin... Gül cemalini, mübarek yüzünü rüyalarımızda görmemizi nasip eylesin... Ahirette, cennette Resûlullah Efendimiz'e komşu olmayı, komşuluğuna ermeyi nasip eylesin...

Bî-hürmeti esrari sûrati'l Fâtiha.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

